1938 ий
27
ДЕКАБРЬ
№ 114 (498)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла эллысе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ
Маробком
ден
горком
орган

Культурно-просветительный пашаш большевистски пижаш

Феодально-крепостнический пережитке ваштареш кучедалмаште, мемнан молодежым коммунистически воспитыватлымаште клуб, библиотек да лудмо пӧрт-шамыч пеш кугу верым налын шогат. Теле жапыште нине культурно-просветительный учреждений - шамычын рольышт эше кугу лийшаш. Нуно молодежь коклаште политико-воспитательный пашам шараш, молодежлан шке образованийжым нӧлтымаштыже эреак полшен шогаш, культурный весела канышым организоватлаш обязан улыт.

Ятыр библиотек, лудмо пӧрт шамыч пашам сай ыштат. Хлебниково селасе библиотек (Марий-Турек район) колхозник-шамыч коклаште, утларакшым ӱдрамаш шамыч коклаште, политико-воспитательный пашам кумдан шарен. Ӱдрамаш читатель-шамыч дене конференцийым регулярно эртара. Нине конференцийлаште политический теме дене доклад-шамыч шындалтыт, адак посна книга-шамычым обсуждатлымаш эртаралтеш. Чирковский лудмо пӧрт Пектубаево районышто эн первой верыште шога. Лудмо пӧрт пелен организоватлыме драматический, хоровой да физкультурный кружок-шамыч пашам кӱрылтде ыштат. Художественный самодеятельность олимпиадым эртарымаштат тиде лудмо пӧрт районышто первой верым налын. Художественный самодеятельность кружок шамычым комсомолец Королев йолташ вуйлата. Кызыт лудмо пӧртыштӧ колхозник-шамыч коклаште ВКП(б) Историйым организованно лудмаш эртаралтеш.

Тыгай пример-шамычым шуко ончыкташ лиеш. Но эше шуко лудмо пӧрт, библиотек, социалистический культур пӧрт-шамыч пашам моткоч начар ыштат. Шернур райцентрысе социалистический культур пӧрт август гыч ноябрь марте нимогай пашамат ыштен огыл. Соцкультур пӧрт пеленсе художественный самодеятельность кружок-шамыч шаланеныт. Соцкультур пӧртын ожнысо директоржо Мамашев йолташ бездельничатлен гына эртарен. А Шернур роно ден райкомол чыла культурно-просветительный пашашаланымешке Мамашевлан нимогай мерым приниматлен огытыл.

Тор'ял район Токтар-Сола лудмо пӧрт вуйлатыше Ведерников массе коклаште пашам ыштыме олмеш, йӱын велэ коштеш. Ведерниковын титакше денак художественный самодеятельность олимпиадым эртарымаш кӱрылтын.

Политико-просветительный учреждений-шамычын пашаштышт тыгай кугу ситыдымашым тидын дене гына умландараш лиеш. Роно, ВЛКСМ райком, профсоюз-шамыч кызыт мартенат культурно-просветительный учреждений-шамычым ситышын огыт вуйлате, нунын пашаштым огыт контролироватле. Але ятыр вере клубым, лудмо пӧртым вуйлатымаште случайный, ситышын проверитлыдыме, румбык шӱрган еҥ - шамыч улыт. Нуно кружокпаште тушман нравым шаркалат, молодежым разлагатлаш тӧчат. ВЛКСМ Тор'ял райкомын культурно - просветительный пашаш безответственно ончымыж дене гына лудмо пӧртлаште алят йӱшӧ, морально разложитлалтше-шамыч орудоватлат.

Культурно-просветительный учреждений-шамычым вуйлатымаште политически грамотный, честный еҥ-шамыч лияш кӱлеш. Райком да первичный организаций-шамычын задачышт — культурный пашаш инициативный, активный комсомолец-шамычым, большевистский организатор-шамычым выдвигатлаш да нунылан эреак полшен шогаш.

Оршанский МТС-ын агрономжо-комсомолец Н. Р. Москвичев йолташ. Республиканский агрономический совещанийыште участвоватлен.

Советский Союзышто

Горский ял озанлык институтлан 20 ий

22 декабрьыште Орджоникидзе олаште улшо Горский ял озанлык институтлан 20 ий темын.

20 ий жапыште институт 920 кӱкшӱ квалифицированный специалист-шамычым туныктен луктын. Кызыт тушто молодежь 20 национальность гыч утла тунемеш, нунын кокла гыч пелыже комсомолец-шамыч улыт.

„Ленин" художественный сборник

Армениясе государственный издательство Владимир Ильич Ленинын колымыжлан 15 ий темме лӱмеш сайын иллюстрироватлыме „Ленин" сборникым ямдыла.

Сборникыш биографический, литературно-художественный да фольклорный материал - шамыч пурталтыт.

Колхозникын ешыже 54.000 теҥгем ыштен налын

Азербайджан ССР Сабир-Абадский район, Орджоникидзе лӱмеш колхозысо колхозник Занфировын ешыже тений хлопок нурышто 1.359 трудоденьым ыштен. Предварительный шотлен налме почеш, тиде еш окса денак 54.000 теҥге нале налеш.

Орджоникидзе колхозышто тений тыгай кугу пашадарым ятыр колхоз еш налыт. Стахановец Гасанов шкетынак, продукто деч посна, 10.000 теҥгем ыштен налын.

Якутский АССР Верховный Советын кокымшо Сессийже

Якутский АССР Верховный Совет президиум 1939 ий 26 январьыште Якутск олаш республик Верховный Советын кокымшо Сессийжым ужаш пунчалын.

Испанский йоча-шамыч Москваште

24 декабрьыште республиканский Испаниясе боец-шамычын кокымшо группо йочашт толыныт. Чылаже столицыш 70 утла испанский йоча шамыч толыныт. Нуным йоча пӧртлашке устроитлыме.

Авиатрасслаште теле навигаций почылтын

22 декабрьыште Хабаровск — Николаевск-на-Амуре авиатрассыште теле навигаций почылтын. Дальневосточный Гражданский воздушный флотын летчикстахановецше В. И. Хлопцев йолташ Хабаровскышто самолет бортыш 3 пассажирым да 651 килограмм почтым налын, тудо кечынак Николаевскыш сайын конден шуктен. 4 летный часыште 920 километрым чоҥештен.

(„Правда" гыч).

ВКП(б) Историйын Краткий курсшым келгын тунемына

ВКП(б) Историйын Краткий курсшо лекмеке, мый тиде книгам сайынак тунемаш решитлышым. Келгын тунемашлан мый ятыр жапым ойырем.

Ончычын ВКП(б) Историйым тунеммаште йоҥлышым ыштыльым: вашкен лудын гына лектын, южо вере интересный вопрослаш шогалын кӱлеш вашмутым кычалаш тыршен омыл. Мланем эре шинчымыла тучын. Тыге мый 1-ше главан икмыняр разделжым лудын лекмеке монденак толаш тӱҥалынам.

Кызыт мый ВКП(б) Историйым серьезно тунемам. Интересный вопрослаште шогалын сайын шоналтем, ешартышлан молю тӱрлӧ литератур гыч лудам. Теве умылдымаш во рос-шамычым — „крымский кампаний", „группа освобождения труда", Плехановын „наши разногласия" пашажым дополнительный материал-шамыч гыч лудмеке велэ утларак умылмо гай тучеш. Тунеммаште Ленин ден Сталинын трудыштымат лудам.

ВКП(б) Историйын Краткий курсшым мемнан моло рвезе - шамычат тунемыт. Теве туныктышо М. Е. Якимов йолташ да Куршенгер ял совет председатель Чемеков йолташ, молат самостоятельно тунемыт. Но ик ситыдымаш уло: ВКП(б) Историйым самостоятельно тунемше-шамычлан ВЛКСМ райком велым нимогай полыш ок пуалт.

Н. Чемеков,

Тор'ял район, Чодемерский тӱҥалтыш школышто туныктышо.

КАНИКУЛЫМ ОРГАНИЗОВАННО ЭРТАРАШ ЯМДЫЛАЛТЫТ

Шор-Уньша пеле кыдалаш школышто (Морко район) тунемше да туныктышо-шамыч теле каникулым веселан да организованно эртарышаш верч кучедалыт. Тиде шотышто комсомолец да пионер-шамыч ончылно шогат.

Кызыт каникулым эртарыме нерген планым ыштыме. Тушто оборонный значоклан нормо сдатлымашым, пионерский сборым эртараш да спектаклым шындаш, тӱрлӧ модышым йоча-шамыч коклаште организоватлаш ончыктымо.

Тунемше - шамыч каникулым отлично тунемын вашлияш кучедалыт. Шарипов, Андреев Е., Андреев А., Михайлов да молат эре отлично гына тунемыт.

Архипов Н.

* * *

Шернур кыдалаш школ теле каникулым сайын ямдылалтын вашлиеш. Кызыт каникул жапыште мом ыштышаш нерген план ышталтын. План почеш 31 декабрьыште елка эртаралтеш. Тиде кечынак тунемме ийын первой полугодий пытыме лӱмеш куанымe кас лиеш.

Моло кечылаште МТС-ыш, льнозаводыш да моло вереат экскурсий эртаралтеш. Тиддеч посна кино ш коллективно коштмаш, самодеятельный вечер шамыч, шашке-шахмат турнир да молат лийыт.

Кызыт школ пеленсе комсомольский, пионерский организаций-шамыч да учительство тиде пашаш виян пижыныт.

Иванов И.

1100 теҥгем модын налын

Шернур. Районысо больницыште пашам ыштыше акушерка П. Я Вершинина кокымшо вичияш заемын пытартыш тиражыштыже 500 теҥгеаш облигаций дене 1100 теҥгем модын налын. Тудо кызыт тиде окса дене патефоным, ургымо машинам да личный библиотеклан художественный литературым наледа.

Иванов И. П.

223

Йоча технический станций-шамычлан полышым пуыман

Кызыт Йошкар Олаште йоча технический станцийласе пашаен-шамычын республиканский совещанийже кая. Тиде совещанийыште Шернур, Кырык-Марий да Звенига районласе йоча технический станций директор-шамычын отчетыштым колыштмо. Нунын отчетышт гыч пале лие: районлаште йоча технический станций-шамычын пашашт пеш начар шындыме. Утларакше Шернур районысо йоча технический станцийын пашаже начар. Йоча технический станций йоча-шамыч коклаште массовый пашам ыштен огыл, школлашке лектын технический кружок-шамычлан практический полышым пуэн шогымаш лийын огыл. Тыгак Кырык-Марий, Звенигово районласе йоча технический станцийлаштат паша начар.

Нине йоча технический станций-шамычлан республиканский йоча технический станций (директор Зайцев) нимогай полышымат пуэн огыл. Районла гыч колтымо письмаланат вашмутым пуэден кертын огыл.

Тыгак нине йоча технический станций-шамычлан условий ыштымаш лийын огыл. Теве Шернур районысо йоча технический станцийжымак налына, тиде станцийын помещенийже нимолан йӧрдымӧ: йӱштӧ, шӱкшӱ, тачӗ-эрла сӱмырлымаш гай.

Тидын дене пырля райкомол ден роно-шамычын йоча технический станцийлан полшен шогыдымышт ымат ончыкташ кӱлеш. Райкомол-шамыч нимогай полышым огыт пу. Тыгак роно вуйлатыше - шамыч (Шернур—Яндулов, Звенига—Мартьяшев, Кырык-Марий—Ерофеев) тиде пашаш нуно б ю р о к р а т и ч е с к и о т н о с и т л а т. Пашаен шамычлан тыгак моло прибор налшаш средствам кӱлеш жапыште огыт пу. Шке почешышт тылзе дене коштыктат.

Нине йоча технический станцийлаште директор-шамыч (Шернур — Сергеев, Кырык-Марий—Веселов В., З в е н и г а — Е ф с е е в) каникулым кузе эртарышаш н е р г е н планыштат уке, а республиканский йоча технический станций могырым тидын нерген нимогай указаният лийын огыл.

Ончыкыжым районлаште улшо йоча технический станций-шамычын пашаштым республиканский йоча технический станций да тудын директоржо Зайцев йолташлан сеемдаш полшышыже кӱлеш. Тыгак райкомол дене роно-шамычланат тиде кӱлешан участкым мондымыман огыл.

Мих. ВОЛКОВ.

ХОККЕЙ

„Динамо" (Йошкар-Ола) —„Снайпер" (Озаҥ)

24 декабрьыште Йошкар-Ола „Медик" стадионысо катокеш Йошкар - Оласе „Динамо" команда Озаҥ оласе „Снайпер" команда дене хоккейла модыч. Первой таймыште модыш эркынрак эртыш. Ятыр жап модмеке гына динамовец Малышев „Снайпер" командын капкашкыже первой мячым пурта. Вашке гына тудо Малышевак кокымшо мячым пурта. Тидлеч вара ува - шамычат „Динамо" капкам тӱчкыдынрак атаковатлен ик мячым пуртен кертыныт. 2:1 счет ден первой тайм эртен.

Кокымшо тайм тӱҥалмеке „Динамо" командын центрже Малышев кумышо мячым пера. Модыш утларак талышна. Кок велымжат темпым виягденыт. Эше ик мячым капкашкышт налын, уна-шамыч энергичныйрак модаш тӱҥалыч. Нуно счетым 3 мартен кугемдышт.

8:3 счетан результат дене динамовец-шамыч сеҥеныт.

СОКОЛОВ.

Капиталистический эллаште

ПЕТЕР ФОРСТЕРЫМ КАЗНИТЛЫМАШ

Чехословацкий правительство Петер Форстерым, 1938 ий 13 майыште германский концентрационный лагерь гыч куржшо да Чехословакийыште шылын илыше, ожнысо политический заключенныйым Германийлан кучен пуэн. Германский власть-шамычлан Форстерым 19 декабрьыште пумо да Чехословакий гыч Веймар оласе тюрьмаш н а м и й м е. 21 декабрьыште Форстерым фашистский о с о б ы й суд смертный казньлан судитлен. Тудым тунамак казнитлыме.

Концентрационный лагерь гыч Форстер дене пырля куржшо кокымшо заключенный Эмиль Барацкийым тунамак германский территорийеш кучымо да казнитлыме.

Ныл тӱжем йоча-шамыч—фашистский тюрьмаште

Барселона гыч увертарыме почеш, фашист-шамычын Леон оласе тюрьмаште ныл тӱжем тӱрлӧ ийготан йоча шамыч улыт. Фашист-шамыч нуным пеш чот индырен ашнат. Йоча-шамыч ача-аваштын антифашистский настроенийым улмыштлан да ешышт нерген нимомат каласыдымыштлан „титаклалтыт".

Югославский правительство отставкыш лектын

Югославский правительство принц-регент Павеллан отставкыш лекме нерген заявленийым пуэн. У к а б и н е т ы м составитлаш Стоядиновичлан поручитлыме. Стоядиновичак иностранный паша министрлан кодеш.

Югославский правительствын отставкыш лекмыжым элын чыла ужашыштыже да утларакшым Хорватийыште, центральный государственный аппаратын рольжым вияҥдаш Стоядиновичын шонымыжо дене умылтарат.

У правительство чыла оппозиционный элемент-шамыч шотышто „пеҥгыде кидан" правительство лиеш.

КИНО

„ВЕЛИКОЕ ЗАРЕВО"

Тиде фильм коло ик ий ожно русский пашазе да кресаньык-шамычын Российсе калык-шамыч дене пеҥгыде кылым кучен у, эрыкан да пиалан илыш верч кучедалмышт верген ончыкта.

1917 ий. Англичан ден француз-шамычын требованийышт почеш Керенский „кугу наступленийым" ямдыла. Большевик-шамыч армийыште империалистический сарын цельжым разоблачитлымаш пашам ыштат. Фронтын ик участкыштыже тиде пашам солдат—грузин Гудушаури, петроградский пашазе Ершов да украинец Панасюк вуйлатат. Петроградский большевик-шамыч дене „Правда" редакций коклаште милосердий сестра Светлана кылым куча.

Наступленийыш ондален колтатше солдатский масса буржуазийын интерес-ыш верч вурым йоктараш отказыватла.

Событийын рядовой участникше-шамыч фронт гыч Петроградыш логалыныт. Тыште р е в о л ю ц и й ы н вождьшо-шамыч Ленин да Сталин дене вашлиймаш лиеш. Калыкын да вождьшамычын судьбашт революцийын судьбаже дене пеҥгыдын кылдалтыныт.

... Событий-шамыч писын кушкыт. Июльский кечешамыч. Министр-капиталист-шамыч ваштареш стихийный пашазе-шамыч демонстраций. Демонстрант-шамычым лӱкалымаш. Тиде массовый сцена-шамыч фильмыште кугу вий дене ончыкталтыныт.

Партий подпольыш вонча, буржуазный властьын сӱмырал шуаш да советский властьым ышташ шемер-шамычым восстанийлан ямдыла.

„Великое зарево" фильмыште художественно сӧралын да тудо обстановкысо мондыдымашлык кече-шамыч раш ончыкталтыт. Сталин йолташын заданийже почеш Е р ш о в Светланан квартирже гыч Ленинным Разлив станцийыш наҥгая. Предатель-шамычлан Ленинным буржуазийлан ужалаш ыш логал. Владимир Ильич партий дене да лично Сталин йолташ дене кылым куча.

Тиде обстановкышто Петроградеш партийын кудымшо с'ездше погына. Тиде—картинышто ик эн кугу вер. Делегат - шамычын пеҥгыде кругшо Сталин йолташым авырен. Сталин йолташ властьым обязательно поген налме верген ойла. Т у д о Российыште буржуазный стройым аралаш тӧчышӧ ренегат-шамычым решительно изобличитла.

Партийыш шӱшкылтшӧ изменник-шамыч вооруженный восстаний верген решенийым кӱрлаш тӧчат. Но, уке. Нуно тидым ыштен огыт шукто. Нуно шындалтыныт, разоблачитлалтыныт. Йӱдым решительный штурм годым Смольныйыш В. И. Ленин толын шуэш.

Совет власть верч кучедалмаште фильмын чыла геройжо-шамыч участвоватлат.Нине герой-шамыч—Гудушаури, Ершов, Панасюк, Светлана деке эргель шӱмангын, нуным йӧратен. Революцийын пламяшкыже нуным келшымашышт пеҥгыдемын да калитлалтын. Нуно тошто мирым шӱгырмоватлымашке,Ленин ден Сталинын пашаже верч, калыкын пиалже верч, уждымо, пиалан да куанымашан илымым ыштылаш права верч каят. Нева ӱмбалне, Петроград ӱмбалне, эл ӱмбалне, чыла мир ӱмбалне Октябрьский социалистический революцийын великий зарево чӱкталтын.

Сталин йолташын койышыжым, движенийжым, интонацийжым артист М. Геловани пеш сайын ончыктен.

Ленинын образшым „Великое зарево" фильмыште артист К. Мюфке создатлен.

Гудушаури рольым исполнятлыше—артист С. Багашвили, Светлана—артистка Макарова Тамара да молат кугу мастарлыкым заслужитлат.

Ал. Моров.

„Великое Зарево" художественный фильмын ик калрже.

Отв. редактор— К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—1033. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.